VOORSTEL AAN DE RAAD

Voorstel van:	College van burgemeester en wethouders	**Documentnummer**
Portefeuillehouder:	Wethouder H.A.W.M. Daandels	720809
Commissie:	Bestuur en Samenleving	**Zaaknummer**
		720808

Datum voorstel: 3 november 2026

Onderwerp: Regeling- en handreiking Kwaliteitsverbetering Landschap

Inleiding
De gemeente Boekel herijkt de beleidsvisie Vitaal Buitengebied Boekel (VBB). Uw raad heeft VBB (d.d. december 2012) op 21 februari 2013 vastgesteld. VBB bestaat uit drie delen: Strategie, Kwaliteitsgids en Waardering. Het deel Waardering bevat de systematiek en de normen voor de tegenprestatie die bij ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied wordt gevraagd.

Het deel Waardering is opgesteld onder de Verordening ruimte en gaat uit van het toen geldende bestemmingsplan Buitengebied. Sinds 1 januari 2024 geldt de Omgevingswet. Artikel 5.11 van de Omgevingsverordening Noord-Brabant (OV) bepaalt dat een omgevingsplan dat de ontwikkeling van activiteiten in Landelijk gebied mogelijk maakt, bepaalt dat die ontwikkeling gepaard gaat met een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit van het gebied of de omgeving. Onder de Omgevingswet gelden de provinciale instructieregels ook voor iedere omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA).

De provincie heeft samen met de regio's de toepassing van de kwaliteitsverbetering landschap geëvalueerd. Dat heeft eind 2024 geleid tot herijkte Brabantbrede uitgangspunten. De Regio Noordoost-Brabant (RNOB) heeft deze uitgangspunten vertaald in een regionale Handreiking kwaliteitsverbetering landschap. Die handreiking is op 4 september 2025 besproken in de Bestuurlijke Kopgroep Natuur en Landschap. Daar is ingestemd met het hanteren van de handreiking als basis voor lokale doorvertaling.

Bestuurlijke opdracht
Op 22 juni 2023 heeft uw raad de motie 'herijking Vitaal Buitengebied Boekel' aangenomen, met 9 stemmen voor en 6 tegen. In de motie roept uw raad het college op zo snel mogelijk te starten met de herijking van VBB en de raad daarbij in een vroeg stadium te betrekken.

De herijking verloopt in drie sporen:
1. de Strategie en hoofdstuk 2 van de Kwaliteitsgids (landschapstypen) worden opgenomen in de gemeentebrede Omgevingsvisie;
2. hoofdstuk 3 van de Kwaliteitsgids (buurtschappen) wordt vervangen door de Beleidsnota Buurtschappen Boekel;
3. het deel Waardering wordt omgevormd tot de Regeling kwaliteitsverbetering landschap Boekel 2026.

Naast VBB geldt de Beleidsnotitie Erfbeplantingen, die uw raad op 26 mei 2011 heeft vastgesteld. Deel 3 'Waardering' verwijst voor de landschappelijke inpassing naar deze beleidsnotitie en het omgevingsplan gebruikt haar als minimumeis voor een goede landschappelijke inpassing. Ook deze

beleidsnotitie is toe aan vernieuwing. Zij sluit niet aan op de regionale afspraken over landschappelijke inpassing en wordt daarom vervangen door de handreiking.

De Omgevingsvisie en de Beleidsnota Buurtschappen Boekel liggen in dezelfde raadsvergadering ter vaststelling voor. Dit voorstel gaat uitsluitend over de Regeling kwaliteitsverbetering landschap Boekel 2026 (hierna: de regeling, bijlage 2) met de bijlagen a tot en met c (bijlagen 3 tot en met 5).

Proces
De regeling, de categorie-indeling (bijlage a) en de rekenmodule (bijlage b) zijn ambtelijk opgesteld op basis van de Brabantbrede uitgangspunten en de regionale handreiking. Op basis van de regionale handreiking is de Handreiking kwaliteitsverbetering landschap gemeente Boekel (bijlage c) opgesteld door Verhoeven | de Ruijter en Orbis. Deze handreiking is toegespitst op de landschapstypen en gebiedskenmerken van Boekel. Tijdens de voorbereiding is overleg gevoerd met de provincie Noord-Brabant en de RNOB.

Beoogd resultaat
Met de vaststelling beschikt de gemeente over een actuele regeling die aangeeft hoe artikel 5.11 OV wordt toegepast bij een wijziging van het omgevingsplan én bij een omgevingsvergunning voor een BOPA. De regeling bepaalt welke ontwikkelingen geen inspanning, een landschappelijke inpassing of een berekende kwaliteitsverbetering vragen, hoe die kwaliteitsverbetering wordt berekend en gewaardeerd, De handreiking legt vast aan welke eisen een landschappelijk inpassingsplan of landschapsplan moet voldoen. Uw raad stelt de regeling en de handreiking vast voor de wijziging van het omgevingsplan; het college stelt de regeling en de handreiking met gelijkluidende inhoud vast voor BOPA's (regeling, paragraaf 2.1). Zo geldt voor beide routes hetzelfde kader.

De handreiking vervangt de Beleidsnotitie Erfbeplantingen. Die beleidsnotitie is weinig concreet en laat ruimte voor verschillende interpretaties van wat een goede landschappelijke inpassing is. De handreiking sluit aan op de regionale handreiking van de RNOB, gaat breder in op wat onder landschappelijke kwaliteitsverbetering valt en beschrijft per landschapstype welke landschapselementen passend zijn. Met de checklist en de rekenregels krijgen initiatiefnemers meer houvast en kan de gemeente plannen eenduidiger beoordelen.

Geadviseerd besluit
1. De Regeling kwaliteitsverbetering landschap Boekel 2026, met bijlage a (Categorie-indeling kwaliteitsverbetering landschap) en bijlage b (Rekenmodule kwaliteitsverbetering landschap), vast te stellen als beleidsregel voor de toepassing van artikel 5.11 van de Omgevingsverordening Noord-Brabant bij een wijziging van het omgevingsplan.
2. De Handreiking kwaliteitsverbetering landschap vast te stellen als beleidsregel voor de beoordeling van landschappelijke inpassingsplannen en landschapsplannen bij een wijziging van het omgevingsplan.
3. Met ingang van de dag waarop de regeling en de handreiking in werking treden in te trekken:
    a. deel 3 'Waardering' van de beleidsvisie Vitaal Buitengebied Boekel bij beslispunt 2 van het raadsbesluit van 21 februari 2013;
    b. de Beleidsnotitie Erfbeplantingen, vastgesteld op 26 mei 2011, inclusief de daarbij vastgestelde wijzigingen.
4. Met ingang van dezelfde dag:
    a. beslispunt 3 van het raadsbesluit van 21 februari 2013 (delegatie van de herziening van de percentages en normen uit deel 3 'Waardering') in te trekken; de bevoegdheid tot wijziging van bijlage a en bijlage b van de regeling, waaronder de indexering van de normbedragen, en van de bijlagen 1 tot en met 5 van de handreiking, op grond van artikel 156 van de Gemeentewet te delegeren aan het college van burgemeester en wethouders.

Toelichting

1.1 De regeling geeft invulling aan de verplichting uit artikel 5.11 OV.

Artikel 5.11 OV verplicht gemeenten om bij ontwikkelingen in Landelijk gebied een fysieke verbetering van de landschappelijke kwaliteit te verlangen. Het omgevingsplan of de omgevingsvergunning onderbouwt dat die verbetering past binnen de gewenste ontwikkeling van het gebied en dat de uitvoering is geborgd. Deel 3 'Waardering' sluit daar niet meer op aan: het is opgesteld onder de Verordening ruimte en gebruikt begrippen als bestemming en bestemmingswinst. De regeling gebruikt de begrippen van de Omgevingswet: omgevingsplan, functie en functiewaarde.

Onder de Wet ruimtelijke ordening en de Wabo golden de provinciale instructieregels niet voor kruimelgevallen. Onder de Omgevingswet gelden zij voor iedere BOPA. De categorie-indeling houdt daar rekening mee (regeling, paragraaf 1.1).

1.2 De regeling sluit aan op de Brabantbrede en regionale afspraken.

Artikel 7.9, vierde lid, OV bepaalt dat partijen in de (sub)regio ten minste eens per bestuursperiode afspraken maken over de toepassing van artikel 5.11 OV. De regeling volgt de Brabantbrede uitgangspunten (herijkt eind 2024) en de regionale handreiking van de RNOB, waarmee in de Bestuurlijke Kopgroep Natuur en Landschap is ingestemd als basis voor lokale doorvertaling. Boekel maakt deel uit van de RNOB en sluit aan bij deze werkafspraken (regeling, paragrafen 1.2 en 1.3).

1.3 De categorie-indeling stemt de gevraagde inspanning af op de impact van de ontwikkeling.

Onder deel 3 'Waardering' werd voor iedere ontwikkeling een percentage van de bestemmingswinst gevraagd, variërend van 20 tot 40 procent afhankelijk van de gebiedszonering. De nieuwe regeling onderscheidt niet-planmatige en planmatige ontwikkelingen. Niet-planmatige ontwikkelingen worden ingedeeld in drie categorieën (regeling, hoofdstuk 3; bijlage a):

- categorie 1: geen inpassing of tegenprestatie vereist, bijvoorbeeld herbouw van een woning binnen het geldende functievlak;
- categorie 2: een goede landschappelijke inpassing op basis van een goedgekeurd landschappelijk inpassingsplan, bijvoorbeeld een minicamping tot 25 mobiele kampeermiddelen of uitbreiding van het functievlak Wonen tot 1.500 m²;
- categorie 3: landschappelijke inpassing én een berekende kwaliteitsverbetering van minimaal 20 procent van de planologische waardestijging (functiewinst), bijvoorbeeld uitbreiding van het functievlak Bedrijf of vergroting van een burgerwoning boven 600 m³ tot ten hoogste 1.000 m³.

Bedraagt de berekende tegenprestatie in categorie 3 minder dan € 500, of is zij nihil of negatief, dan valt de ontwikkeling onder categorie 2. De verplichting tot landschappelijke inpassing blijft dan bestaan (regeling, paragraaf 6.1). De lijst in bijlage a is niet limitatief. Het bevoegd gezag bepaalt in welke categorie een niet genoemde ontwikkeling past.

Voor planmatige ontwikkelingen gelden afzonderlijke uitgangspunten. Een woningbouwplan vanaf 12 woningen geldt in beginsel als stedelijke ontwikkeling. Bij stedelijke ontwikkelingen is de basisinspanning 1 procent van de uitgifteprijs per m², bij windturbines met een ashoogte van meer dan 25 meter € 15.000 per megawatt opgesteld vermogen. Voor infrastructuur, grootschalige zonneparken en overige planmatige ontwikkelingen is de invulling maatwerk (regeling, paragrafen 3.2 en 5.2).

1.4 De berekening werkt met vaste, vooraf bekende waarden.

De functiewinst wordt berekend met forfaitaire grondwaarden per m² en vaste bedragen voor specifieke ontwikkelingen, zoals het toevoegen van een woning (€ 225.000 per woning) en het vergroten van een woning boven 600 m³ (€ 250 per m³). Deze waarden staan in bijlage b. Bij het toevoegen van een woning geldt alleen het vaste bedrag. Het vaste bedrag voor een woning is overgenomen uit de waarderingsnormen van VBB.

De tegenprestatie wordt gewaardeerd met de normbedragen van de Stimuleringsregeling Landschap Noord-Brabant (StiLa) voor aanleg en voor beheer gedurende ten hoogste zes jaar, en met de sloopnormen uit paragraaf 7.1 ‘Maatwerk omgevingskwaliteit’ van de Beleidsregel omgevingsrecht Noord-Brabant. Kosten die geen fysieke verbetering van het landschap opleveren, zoals plan- en legeskosten, bodemsanering, duurzaamheidsmaatregelen en de kosten van de landschappelijke inpassing zelf, tellen niet mee (regeling, paragrafen 5.3 en 5.4).

De StiLa is een Brabantse regeling waarmee provincie, gemeenten en waterschappen landschapsbeheer door particuliere grondeigenaren stimuleren. Grondeigenaren kunnen een vergoeding aanvragen voor de aanleg en het beheer van landschaps- en waterelementen, wandelpaden over boerenland en akker- en weiderranden. De normbedragen uit de StiLa zijn daarmee een regionaal gangbare maat voor de kosten van landschappelijke maatregelen. De regeling gebruikt die normbedragen voor de waardering van fysieke maatregelen.

1.5 De kwaliteitsverbetering wordt bij voorkeur gerealiseerd in de directe omgeving van de ontwikkeling.

De kwaliteitsverbetering bij categorie 3 vindt plaats buiten het erf, bij voorkeur in de directe omgeving van de ontwikkeling. Daarvan kan alleen gemotiveerd worden afgeweken (regeling, paragraaf 4.2). Alleen als aantoonbaar onvoldoende fysieke maatregelen kunnen worden genomen, in de directe omgeving of elders, is een storting in het Fonds Vitaal Buitengebied Boekel mogelijk. Een storting ontslaat niet van de verplichting tot landschappelijke inpassing. De hoogte en het moment van betaling worden vastgelegd in een overeenkomst als bedoeld in artikel 13.22 van de Omgevingswet (regeling, paragraaf 5.5).

Het fonds is ingesteld bij beslispunt 4 van het raadsbesluit van 21 februari 2013 en blijft bestaan; dat beslispunt wordt niet ingetrokken. De gemeente besteedt de bijdragen aan fysieke maatregelen voor natuur en landschap in het landelijk gebied van Boekel. Over de inzet van de reserve Vitaal Buitengebied Boekel wordt jaarlijks gerapporteerd in de jaarrekening.

1.6 Uitvoering en instandhouding worden publiekrechtelijk geborgd.

Een anterieure overeenkomst alleen is onvoldoende om de uitvoering publiekrechtelijk te verzekeren. Bij een wijziging van het omgevingsplan wordt daarom een voorwaardelijke verplichting opgenomen die de realisatie en instandhouding van het landschappelijk inpassingsplan of landschapsplan verzekert. Bij een BOPA gebeurt dit met een voorschrift. Daarnaast kan de uitvoering privaatrechtelijk worden verzekerd (regeling, paragraaf 4.2).

1.7 De handreiking is het toetsingskader voor landschappelijke inpassingsplannen en landschapsplannen.

De handreiking beschrijft de landschapstypen van Boekel, de eisen aan een landschappelijk inpassingsplan en een landschapsplan en de rekenregels voor de oppervlakte van de inpassing. Uitgangspunt is een landschappelijke inpassing van minimaal 20 procent van de oppervlakte van het erf; daarvan kan gemotiveerd worden afgeweken (regeling, paragraaf 4.1). Waar de handreiking verwijst naar de categorie-indeling of de rekenmodule, gelden bijlage a en b van de regeling. Bij strijdigheid gaat de regeling voor (regeling, paragraaf 1.3).

1.8 De regeling en de handreiking gelden voor wijzigingen van het omgevingsplan én voor BOPA’s; uw raad en het college stellen ze elk vast voor hun eigen bevoegdheid.

De regeling is van toepassing op alle besluiten waarop artikel 5.11 OV van toepassing is: de wijziging van het omgevingsplan, ook als die krachtens delegatie door het college wordt vastgesteld, en de omgevingsvergunning voor een BOPA (regeling, paragraaf 2.2). Een beleidsregel wordt vastgesteld door het bestuursorgaan dat de bevoegdheid heeft waarop de beleidsregel betrekking heeft (artikel 4:81 Algemene wet bestuursrecht). Uw raad is bevoegd tot het wijzigen van het omgevingsplan. Het college

is bevoegd gezag voor de omgevingsvergunning voor een BOPA. Het college stelt voor BOPA's daarom in een eigen besluit een regeling en een handreiking met gelijkluidende inhoud vast, met dezelfde datum van inwerkingtreding. Daarmee geldt voor beide routes hetzelfde kader. In de gevallen waarin uw raad op grond van het besluit 'Adviesrecht, participatieplicht en de uitgebreide procedure' (14 december 2023) adviesrecht heeft bij een BOPA, zijn de regeling en de handreiking ook het kader voor dat advies.

1.9 De regeling is geen ruimtelijk afwegingskader.
Of een ontwikkeling ruimtelijk gewenst is, wordt vóór de planologische procedure beoordeeld, bijvoorbeeld op basis van een principeverzoek, aan de hand van de Omgevingsvisie en het overige beleid. De regeling bepaalt daarna welke kwaliteitsverbetering ten minste nodig is. Op basis van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties kan in een concreet geval gemotiveerd meer worden gevraagd (regeling, paragraaf 2.1).

2.1 De handreiking is zelfstandig beleid voor de landschappelijke inpassing.
De handreiking beschrijft de landschapstypen van Boekel, de eisen aan een landschappelijk inpassingsplan en een landschapsplan en de rekenregels voor de oppervlakte van de inpassing. Uitgangspunt is een landschappelijke inpassing van minimaal 20 procent van de oppervlakte van het erf; daarvan kan gemotiveerd worden afgeweken (regeling, paragraaf 4.1).

De handreiking bevat eigen normen en eisen die niet alleen bij de berekende kwaliteitsverbetering een rol spelen, maar bij iedere landschappelijke inpassing in het buitengebied. Zij vervangt bovendien de Beleidsnotitie Erfbeplantingen (zie 3.2). Daarom wordt de handreiking met een afzonderlijk beslispunt vastgesteld. Zo is zichtbaar dat uw raad een eigen keuze maakt over de eisen aan landschappelijke inpassing.

2.2 De handreiking sluit aan op de regeling.
De handreiking en de regeling vormen samen het kader voor kwaliteitsverbetering van het landschap. Waar de handreiking verwijst naar de categorie-indeling of de rekenmodule, gelden bijlage a en b van de regeling in de laatst vastgestelde versie. Bij strijdigheid gaat de regeling voor (regeling, paragraaf 1.3).

2.3 De handreiking kan ook richting geven bij Maatwerk omgevingskwaliteit.
Op Maatwerk omgevingskwaliteit (artikel 5.14 OV) en de ruimte-voor-ruimtekavel (artikel 5.15 OV) is artikel 5.11 OV niet van toepassing. Voor een maatwerkwoning, bijvoorbeeld op een ontwikkellocatie uit de Beleidsnota Buurtschappen Boekel, geldt de kwaliteitsverbetering uit paragraaf 7.1 van de Beleidsregel omgevingsrecht Noord-Brabant. De rekenmodule sluit maatwerkwoningen daarom uit van het vaste bedrag voor een woning. De handreiking kan bij maatwerk wel richting geven aan de landschappelijke inrichting.

3.1 Met de intrekking van deel 3 'Waardering' geldt voor wijzigingen van het omgevingsplan en BOPA's één beleidskader.
Als deel 3 als beleid blijft gelden, bestaan voor dezelfde ontwikkelingen twee methodieken met verschillende percentages en normen naast elkaar. Daarom wordt deel 3 ingetrokken met ingang van de dag waarop de regeling in werking treedt. Bij beslispunt 2 van het raadsbesluit van 21 februari 2013 is hoofdstuk 5 'Tegenprestatie' gewijzigd (erfbeplanting). Die wijziging wordt meegenomen in de intrekking.

Aanvragen om een omgevingsvergunning en verzoeken om wijziging van het omgevingsplan die vóór de inwerkingtreding zijn ingediend, worden behandeld volgens deel 3, tenzij de aanvrager om toepassing van de regeling verzoekt. Eerder gesloten anterieure overeenkomsten blijven ongewijzigd van kracht (regeling, paragraaf 7.1). De intrekking wijzigt het omgevingsplan niet; zie de kanttekeningen.

3.2 De handreiking vervangt de Beleidsnotitie erfbeplanting.
Uw raad heeft de Beleidsnotitie Erfbeplantingen op 26 mei 2011 vastgesteld. Het omgevingsplan hanteert de beleidsnotitie als minimumeis voor een goede landschappelijke inpassing. Volgens de notitie, zoals gewijzigd bij de vaststelling, heeft de erfbeplanting een omvang van minimaal 20 procent van de oppervlakte van het bouwblok, en minimaal 6.000 m² bij een bouwblok van 3 hectare of meer. De eisen aan de inpassing zijn nu opgenomen in de handreiking: de rekenregels voor de oppervlakte van de inpassing, de vereisten voor het inpassingsplan en de richtlijnen per landschapstype. De handreiking gaat eveneens uit van een inpassing van minimaal 20 procent van het bouwvlak of functievlak, en minimaal 6.000 m² bij een vlak van 3 hectare of meer (bijlage 2 van de handreiking). Als de beleidsnotitie blijft gelden, bestaan voor de inpassing twee kaders met verschillende eisen naast elkaar.

Het percentage blijft daarmee gelijk, maar wat als inpassing meetelt verandert. Kruidenrijk grasland telt niet mee, met uitzondering van kruidenrijke randen zoals een botanische weiderand of een wilde bijenrand. Ook gazon, siertuin en uitheemse of gebiedsvreemde beplanting tellen niet mee (bijlage 2 van de handreiking). Daarnaast houdt de handreiking nadrukkelijker rekening met het landschapstype en bakent zij per landschapstype af welke landschapselementen passend zijn. De regionale handreiking gaat uit van minimaal 10 procent. Zie hierover het onderdeel ‘Wijzigingen naar aanleiding van het collegebesluit’ en de kanttekeningen.

4.1 De delegatie uit 2013 wordt vervangen door een delegatie die past bij de nieuwe regeling.
Bij beslispunt 3 van het raadsbesluit van 21 februari 2013 (bijlage 7) is de herziening van de percentages en normen uit deel 3 gedelegeerd aan het college, met ingang telkens per 1 januari. Met de intrekking van deel 3 vervalt het onderwerp van die delegatie. Voor aanvragen die onder het overgangsrecht vallen, gelden de normen zoals die op het moment van intrekking luiden. Voor een eenduidige bevoegdheidsverdeling wordt de delegatie uit 2013 daarom uitdrukkelijk ingetrokken en in hetzelfde besluit een nieuwe delegatie verleend, beide met ingang van de inwerkingtreding van de regeling.

Na delegatie kan uw raad de gedelegeerde bevoegdheid niet meer zelf uitoefenen. Uw raad kan wel beleidsregels geven over de uitoefening ervan en de delegatie te allen tijde intrekken.

4.2 Delegatie maakt tijdige actualisatie van de uitvoeringsgerichte onderdelen mogelijk.
Bijlage a en b zijn uitvoeringsgericht. De forfaitaire waarden en de normbedragen moeten periodiek worden aangepast aan de markt en aan wijzigingen van de StiLa en de provinciale Beleidsregel omgevingsrecht. Ook nieuwe regionale werkafspraken op grond van artikel 7.9, vierde lid, OV kunnen leiden tot aanpassing van de categorie-indeling. Met de delegatie kan het college dit doen zonder voor iedere aanpassing een raadsbesluit. Het college maakt een wijziging bekend in het Gemeenteblad (regeling, paragraaf 1.4).

Dat geldt ook voor de bijlagen 1 tot en met 5 van de handreiking: de checklist, de rekenregels voor de oppervlakte van de landschappelijke inpassing, de kopieën van de categorie-indeling en de rekenmodule, en de beplantingslijst. Met de delegatie houdt het college de kopieën in de handreiking gelijk aan bijlage a en b en kan het de checklist, de rekenregels en de beplantingslijst bijwerken als de praktijk daarom vraagt.

De delegatie is afgebakend. De regeling zelf, de hoofdtekst van de handreiking met onder meer de spelregels en de landschapstypen, en bijlage 6 van de handreiking (kaart landschapstypen) blijven bij uw raad. Ook het uitgangspunt van een landschappelijke inpassing van minimaal 20 procent van het bouwvlak of functievlak staat in de regeling zelf (paragraaf 4.1) en kan het college dus niet wijzigen. Een wijziging door het college moet passen binnen de regeling; bij strijdigheid gaat de regeling voor (paragrafen 1.3 en 5.6). Het college maakt een wijziging bekend in het Gemeenteblad.

Wijzigingen naar aanleiding van het collegebesluit

Minimaal 20 procent landschappelijke inpassing

Het college heeft de handreiking op 3 november 2026 op één punt aangepast. De minimale omvang van de landschappelijke inpassing is vastgesteld op 20 procent van de oppervlakte van het bouwvlak of functievlak, in plaats van 10 procent. Bij een vlak van 3 hectare of meer bedraagt de inpassing minimaal 6.000 m². De staffel voor teeltondersteunende voorzieningen en vergelijkbaar ruimtebeslag, zoals zonneweides, is daarop afgestemd: van 20 procent bij minder dan 1 hectare tot 5 procent, met een minimum van 7.500 m², bij meer dan 10 hectare (bijlage 2 van de handreiking). Het percentage is daarmee gelijk aan dat van de huidige Beleidsnotitie Erfbeplantingen.

Het uitgangspunt dat kruidenrijk grasland niet meetelt voor de landschappelijke inpassing, is niet gewijzigd. Wat beide punten samen betekenen, staat onder de kanttekeningen.

Kanttekeningen

Norm van minimaal 20 procent landschappelijke inpassing

De handreiking gaat uit van een landschappelijke inpassing van minimaal 20 procent van de oppervlakte van het bouwvlak of functievlak. Bij een vlak van 3 hectare of meer bedraagt de inpassing minimaal 6.000 m². Voor teeltondersteunende voorzieningen en vergelijkbaar ruimtebeslag, zoals zonneweides, geldt een staffel van 20 procent bij minder dan 1 hectare tot 5 procent, met een minimum van 7.500 m², bij meer dan 10 hectare (bijlage 2 van de handreiking).

De norm van minimaal 20 procent sluit aan op de Beleidsnotitie Erfbeplantingen. Initiatiefnemers en adviseurs zijn met dit percentage bekend. Wel is wat als landschappelijke inpassing meetelt beperkter dan onder de beleidsnotitie. Kruidenrijk grasland telt niet meer mee, met uitzondering van vier kruidenrijke randen: de botanische weiderand, de wintervoedselrand, de wilde bijenrand en de patrijzenrand. Ook gazon, siertuin, een groendak en uitheemse of gebiedsvreemde beplanting tellen niet mee.

Wat dit betekent voor initiatiefnemers: onder de Beleidsnotitie Erfbeplantingen kon een initiatiefnemer de vereiste 20 procent voor een deel invullen met kruidenrijk grasland. Kruidenrijk grasland is relatief eenvoudig en goedkoop aan te leggen en te beheren. Onder de handreiking moet dezelfde 20 procent volledig bestaan uit landschapselementen die passen bij het landschapstype, zoals houtsingels, houtwallen, bomenrijen, hagen, struweel of hoogstamboomgaarden, of uit de vier genoemde kruidenrijke randen. Dit vraagt meer van initiatiefnemers dan voorheen. Er is meer aanplant nodig, met hogere aanleg- en beheerkosten, en de inpassing moet op eigen grond in of aansluitend aan het bouwvlak of functievlak liggen (bijlage 2 van de handreiking). Het resultaat is een inpassing met meer opgaande beplanting die aansluit bij het landschapstype. De landschappelijke inpassing telt niet mee bij de berekende kwaliteitsverbetering in categorie 3. Van de rekenregels kan gemotiveerd worden afgeweken.

De regionale handreiking combineert deze strengere telling met een norm van minimaal 10 procent. Boekel combineert haar met minimaal 20 procent en hanteert daarmee een hogere norm dan de regio. De regionale werkafspraken laten ruimte voor lokale uitwerking.

Twee kaders naast elkaar tot de herziening van het omgevingsplan

Het omgevingsplan voor het buitengebied bevat het deel Waardering van VBB als Bijlage 8 en de Beleidsnotitie erfbeplanting als Bijlage 2 bij de regels. De afwijkingsregels verwijzen daar rechtstreeks naar, onder meer in de artikelen 78.2, 80.2, 82.2, 84.2, 85.2, 85.4 en 122. Deze bijlagen zijn een vast onderdeel van het omgevingsplan en veranderen niet door het intrekken van het beleid. Een beleidsregel kan een regel in het omgevingsplan niet wijzigen. Voor aanvragen op grond van de afwijkingsregels blijven Bijlage 8 en Bijlage 2 daarom het toetsingskader.

Het nu aanpassen van de planregels is niet doelmatig. Een aanpassing moet worden opgesteld volgens de standaarden STOP/TPOD en raakt vrijwel het gehele buitengebied. Dit wordt meegenomen bij de vaststelling van het gemeentebrede omgevingsplan (verwachting 2032). Tot dat moment kan de uitkomst voor een initiatiefnemer afhangen van de route: een binnenplanse afwijking wordt getoetst aan Bijlage 8, een BOPA of wijziging van het omgevingsplan aan de regeling.

Overgang van deel 3 'Waardering' naar de regeling
Bepalend voor het toepasselijke kader is het moment waarop de aanvraag om een omgevingsvergunning of het verzoek om wijziging van het omgevingsplan wordt ingediend. Een principeverzoek of principebesluit is daarvoor niet bepalend. Is de aanvraag of het verzoek vóór de inwerkingtreding ingediend, dan blijft deel 3 van toepassing, tenzij de aanvrager om toepassing van de regeling verzoekt. Is de aanvraag of het verzoek op of na de dag van inwerkingtreding ingediend, dan wordt de regeling toegepast, ook als het college eerder een positief principebesluit heeft genomen. Voor die initiatiefnemers kan de uitkomst van de berekening afwijken van wat zij op basis van deel 3 verwachtten.

Verhouding tot de motie 'herijking Vitaal Buitengebied Boekel'
De motie roept het college op geen initiatieven aan uw raad voor te leggen die niet passen binnen VBB of waarbij sprake is van onder meer woningen met een volume groter dan 600 m³. Bijlage a deelt het vergroten van een burgerwoning boven 600 m³ tot ten hoogste 1.000 m³ in categorie 3 in. Die indeling bepaalt alleen welke kwaliteitsverbetering nodig is; zij betekent niet dat zo'n ontwikkeling ruimtelijk aanvaardbaar is (zie 1.9).

Afhankelijkheid van provinciaal en regionaal beleid
De regeling bouwt voort op artikel 5.11 OV, de Brabantbrede uitgangspunten, de regionale werkafspraken, de StiLa en paragraaf 7.1 van de Beleidsregel omgevingsrecht Noord-Brabant. Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en de regio kunnen deze kaders wijzigen; artikel 7.9, vierde lid, OV voorziet in periodieke nieuwe afspraken. Wijzigingen in bijlage a en b kan het college verwerken. Wijzigingen in de regeling zelf of de handreiking vragen een nieuw besluit van uw raad.

Financiën
De vaststelling van de regeling heeft geen directe gevolgen voor de begroting. Voor het opstellen van de handreiking zijn Verhoeven | de Ruijter en Orbis ingeschakeld. De regionale handreiking is betaald door de RNOB (ongeveer € 40.000). De Boekelse uitwerking kostte ongeveer € 3.000 en is betaald uit de bestaande budgetten.

Stortingen in het Fonds Vitaal Buitengebied Boekel komen in de reserve Vitaal Buitengebied Boekel en worden besteed aan fysieke maatregelen voor natuur en landschap in het landelijk gebied van Boekel.

Effecten BTW-BCF-VPB
De btw op de kosten voor de Boekelse uitwerking van de handreiking is compensabel via het btw-compensatiefonds (BCF), omdat het opstellen van ruimtelijk beleid een overheidstaak is. De kosten van de regionale handreiking zijn door de RNOB gedragen en hebben geen btw-gevolgen voor de gemeente.

Een storting in het Fonds Vitaal Buitengebied Boekel is een financiële bijdrage op grond van een overeenkomst als bedoeld in artikel 13.22 van de Omgevingswet. De gemeente verricht daarvoor geen prestatie aan de initiatiefnemer. Over de storting is daarom geen btw verschuldigd. De btw op uitgaven uit het fonds voor maatregelen in de openbare ruimte is compensabel via het BCF, voor zover de gemeente die maatregelen als overheidstaak uitvoert.

Participatie

De regeling is opgesteld in overleg met de provincie Noord-Brabant en de RNOB. De regionale handreiking, waarop de regeling en de Boekelse handreiking zijn gebaseerd, is op 4 september 2025 besproken in de Bestuurlijke Kopgroep Natuur en Landschap. Een afzonderlijk participatietraject met inwoners of andere belanghebbenden heeft niet plaatsgevonden.

Alternatieven
Deel 3 ‘Waardering’ handhaven en alleen de normen actualiseren is geen passend alternatief. Deel 3 sluit niet aan op de begrippen van de Omgevingswet, de Brabantbrede uitgangspunten en de regionale werkafspraken. De regionale handreiking zonder lokale uitwerking toepassen is evenmin passend. De Boekelse handreiking sluit aan op de landschapstypen, de Peelrandbreuk met wijstgronden en de waterlopen in Boekel.

Het gelijktijdig aanpassen van de planregels van het omgevingsplan is op dit moment niet doelmatig, omdat dit volgens STOP/TPOD moet en vrijwel het gehele buitengebied raakt (zie kanttekeningen).

Communicatie/publicatie
Het raadsbesluit en de regeling met de bijlagen a tot en met c worden bekendgemaakt in het Gemeenteblad via officielebekendmakingen.nl (artikel 3:42 Algemene wet bestuursrecht in samenhang met artikel 6 Bekendmakingswet). De regeling treedt in werking op de dag na bekendmaking. Bijlage b wordt bekendgemaakt als pdf (b1 en b2). Het Excel-rekenblad is een rekenhulp en wordt op de gemeentelijke website geplaatst; het is geen onderdeel van de bekendgemaakte tekst. Het collegebesluit voor BOPA’s wordt gelijktijdig bekendgemaakt. Met deze publicatie wordt ook voldaan aan de plicht tot actieve openbaarmaking van besluiten van algemene strekking (artikel 3.3, eerste lid, onder b, Wet open overheid).

Een wijziging van bijlage a of b door het college wordt bekendgemaakt in het Gemeenteblad. Er is geen afzonderlijk communicatieplan. Na bekendmaking worden de regeling, de handreiking en het rekenblad op de gemeentelijke website geplaatst.

Uitvoering/Vervolg
Na vaststelling door uw raad stelt het college de regeling met gelijkluidende inhoud vast voor BOPA’s. Beide besluiten worden gelijktijdig bekendgemaakt en treden op dezelfde dag in werking.

Het college past de regeling toe bij verzoeken om wijziging van het omgevingsplan en bij aanvragen voor een BOPA. De route is: principeverzoek, bepaling van de categorie, een landschappelijk inpassingsplan of landschapsplan met zo nodig een berekening, en borging in het omgevingsplan of de vergunning. Aanvragen op grond van de afwijkingsregels van het omgevingsplan worden tot de herziening van het omgevingsplan getoetst aan Bijlage 8 ‘Vitaal Buitengebied Boekel, waardering’ en Bijlage 2 ‘Beleidsnotitie erfbeplanting’.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Boekel

De secretaris De burgemeester

E.Z. Frank C.J.M. van den Elsen

Bijlage(n)

1. Concept raadsbesluit
2. Regeling kwaliteitsverbetering landschap Boekel 2026
3. Bijlage a – Categorie-indeling kwaliteitsverbetering landschap
4. Bijlage b – Rekenmodule kwaliteitsverbetering landschap gemeente Boekel 2026 (b1 en b2)
5. Bijlage c – Handreiking kwaliteitsverbetering landschap gemeente Boekel
6. Vitaal Buitengebied Boekel, deel 3 ‘Waardering’ (11 december 2012)
7. Raadsbesluit Vitaal Buitengebied Boekel van 21 februari 2013